

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

منابع کنکور هنر

معرفی شده از سوی سازمان سنجش آموزش کشور

کارگاه هنر (۱)

دوره پیش دانشگاهی

رشته هنر

شماره درس ۱۴۲۳

عنوان و نام پدیدآور : کارگاه هنر (۱) دوره پیش‌دانشگاهی [کتابهای درسی: ۵۹۴] رشته هنر شماره درس ۱۳۲۳ / مؤلفان: مؤلفان اصلی، معصومه مرادیپور، زهره نهاردانی؛ [برای] سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، وزارت آموزش و پرورش، برنامه‌ریزی محتوا و نظارت بر تألیف دفتر برنامه‌ریزی و تألیف آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش.

وضعیت ویراست : [ویراست ۹۲].

مشخصات نشر : تهران: مؤسسه فرهنگی مدرسه برهان (انتشارات مدرسه)، ۱۳۹۱.

مشخصات ظاهری : ۲۹۲ ص: مصور(رنگی)، ۲۸×۲۱ م. م.

شابک : 978-964-08-0505-3

وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا

یادداشت: چاپ هشتم.

موضوع: طراحی

موضوع: نقاشی

موضوع: هنر

شناسه افزوده: اصلی، مؤلفان

شناسه افزوده: مرادیپور، معصومه، ۱۳۲۶-

شناسه افزوده: نهاردانی، زهره، ۱۳۲۵-

شناسه افزوده: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی.

شناسه افزوده: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی. مؤسسه فرهنگی مدرسه برهان (انتشارات مدرسه)

شناسه افزوده: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی. دفتر برنامه‌ریزی درسی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش

رده‌بندی کنگره: NC ۷۳۰/ ۲۱۴ ۱۳۹۱

رده‌بندی دیویی: ۷۳۳

شماره کتابشناسی ملی: ۲۹۵۲۰۰۸

سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
وزارت آموزش و پرورش

برنامه‌ریزی محتوا و نظارت بر تألیف: دفتر برنامه‌ریزی و تألیف آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش

عنوان و کد کتاب: کارگاه هنر (۱)، ۵۹۴

مؤلفان: مؤلفان اصلی، معصومه مرادیپور، زهره نهاردانی

ویراستار علمی: محسن حسن‌پور، نصرالله تسلیمی

آماده‌سازی: اداره‌ی کل چاپ و توزیع کتاب‌های درسی

مدیر هنری: مؤلفان اصلی

صفحه‌آرا: سمیه نصری

چاپ هشتم (ویرایش جدید): ۱۳۹۱

تیراژ چاپ هشتم: ۳۰۰۰ نسخه

چاپ از: شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران «سهامی خاص»

قیمت: ۲۰۰۰۰۰ ریال

حق چاپ محفوظ است

شابک ۳ - ۵۵۰۵ - ۰۸ - ۹۶۴ - ۹۷۸

ISBN 978-964-08-0505-3

ناشر: انتشارات مدرسه

نشانی: تهران: خیابان سپهبد قرنی، پل کریمخان زند، کوچه شهید محمود حقیقت‌طلبه شماره ۸

تلفن: ۸۸۸۰۳۲۴-۹ (فکس): ۸۸۸۰۳۸۰۹

فهرست

پیشگفتار

مقدمه

سخنی با هنر آموزان

فصل ۱ خط

۲۰	درس در یک نگاه
۲۶	انواع خط
۲۶	خطوط واقعی
۳۲	خطوط ذهنی
۳۳	جهت خط
۳۷	بیان خط
۴۶	کیفیت خط
۴۸	ارزش خط
۵۴	خط در نقاشی
۶۰	باهم تجربه کنیم
۶۱	کار گروهی

۶۱	 باهم گفتگو کنیم
۶۲	 احجام مفتولی و سیمی
۶۷	 با هم بسازیم
۶۸	 نقد هنری

فصل ۲ شکل

۸۰	 درس در یک نگاه
۸۱	 اهمیت شکل
۸۴	 شکل به صورت سطح یا حجم
۸۶	 اغراق در شکل
۸۸	 طبیعت گرایی و آرمان گرایی
۸۹	 ماهیت شکل
۹۲	 انواع شکل
۹۷	 کاربرد خط در ایجاد شکل
۹۹	 شکل های مثبت و منفی
۱۰۴	 باهم تجربه کنیم
۱۰۵	 کار گروهی
۱۰۸	 باهم گفتگو کنیم

فصل ۳ بافت

۱۰۸	 درس در یک نگاه
۱۰۹	 بافت
۱۱۸	 کاربرد بافت
۱۲۶	 بافت و موضوع

۱۲۹	 باهم تجربه کنیم
۱۲۹	 با هم گفتگو کنیم
۱۳۰	 حجم های بافت دار و موزاییک

فصل ۴ ارزش بصری

۱۳۸	 درس در یک نگاه
۱۳۸	 ارزش بصری
۱۴۴	 درجات نور و تاریکی
۱۴۷	 برجسته نمایی
۱۵۳	 فضای مثبت و منفی
۱۵۷	 تضاد ارزش بصری
۱۵۹	 ارزش بصری و رنگ
۱۶۴	 ارزش بصری و جز
۱۶۵	 درجات خاکستری
۱۶۶	 نور در معماری
۱۷۲	 باهم تجربه کنیم
۱۷۳	 با هم گفتگو کنیم

فصل ۵ رنگ

۱۷۶	 درس در یک نگاه
۱۷۸	 مختصری از کاربرد رنگ از گذشته تا کنون
۲۰۰	 رنگ در هنر ایران باستان
۲۰۷	 رنگ در ایران اسلامی
۲۲۰	 نور و رنگ
۲۲۲	 رنگ به عنوان نماد

دوره هنر ذهنی^۱، یا ذهنیت گرایی، گرایش به نمایش تصاویر ذهنی در مقابل نمایش عینی طبیعت است و این روش برای ابداع زبان تصویری شخصی هنرمند است. انسان هنرمند از عصر پارینه سنگی تا عصر معاصر، برای به تصویر کشیدن موضوعهای خود، روش‌هایی را اتخاذ نموده است. در طی این مسیر هنر تعریف شد و بنا به شرایط متحول شد. مبانی هنرهای تجسمی را می‌توان به قواعد درک زبان و ابداع در هنرهای بصری تعبیر کرد. همان‌طور که دانستن واژگان بیشتر و دستور زبان موجب درک بهتری از زبان نوشتاری و تفهیم بهتر مطالب می‌شود، دانستن اصول زبان ارتباط بصری با قدرت ابداع و خلاقیت و ادراک در هنر تجسمی ارتباط مستقیم دارد. اغلب آثار هنرهای تجسمی از عناصر معینی پیروی می‌کنند. که این عناصر در درون اثر، ارتباط فعالی با یکدیگر دارند و هیچ‌گاه این عناصر جدا از هم تلقی نمی‌شوند.

در انتقال پیام اثر، علاوه بر استفاده از این عناصر، تجربه و دانش هنرمند نقش مهمی را دارا است. به بیان دیگر اثر هنری خلق شده، بیشتر حاصل تجارب هنرمند و شناخت او از مواد و ابزار کار هنری است. هنرمند به‌طور ناخودآگاه درک زیبایی شناختی، موقعیت اجتماعی، کیفیات روانشناختی و در نهایت ارتباط خود را با دنیای اطرافش در اثرش منعکس می‌سازد. در هنگام بررسی یک اثر هنری نباید تنها به تجربه و تحلیل عناصری که به چشم می‌خورند و ظاهر کار اکتفا کرد، بلکه از نظر زیبایی شناختی درک یک اثر و ارتباط برقرار کردن با آن به شناخت کلیت اثر بستگی دارد.

در یک اثر روابط باید از لحاظ تناسب، هماهنگی و ریتم ... به شرایط قابل درکی رسیده باشد، زیرا که به واسطه آنهاست که یک اثر هنری می‌تواند از وحدت و یکپارچگی که مهمترین اصل دیزاین می‌باشد، برخوردار شود. همان‌طور که ذکر شد مبانی هنرهای تجسمی، پایه و اساس دیزاین است، که دارای دو وجه اصلی می‌باشد. نخست الفبای تصویر و بعد نیروهای تصویر می‌باشد.

البته برای رسیدن به یک دیزاین موفق باید روش ترکیب تصاویر و طراحی به سه روش زیر صورت گیرد. اصول دیزاین و بیان آن با تصرف و ترکیب و تغییر عناصر بوجود می‌آید. با خلاصه کردن، تنظیم و اغراق، برش دادن و انتزاع کردن تصرف شکل می‌گیرد و با ارتباط دادن، تعمیم، اتصال، تلفیق، تطبیق و تبدیل می‌توان اصول ترکیب را ایجاد نمود. و با تغییر دادن خط، بافت، منبع نور و رنگ به ترکیب بندی متفاوتی رسید.

به نام آنکه هستی نام از او یافت

کاروان فرهنگ و تمدن بشری، چنان در حال پیشرفت و رشد و تعالی است که لحظه‌ای درنگ، رسیدن به این قافله را ناممکن می‌سازد و از آنجایی که آینده هر جامعه بستگی به تعلیم و تربیت کودکان و جوانان آن جامعه دارد. دفتر برنامه ریزی و تألیف آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش سعی دارد با بهره‌گیری از دست‌آوردهای دانش جهانی و آموزه‌های اصیل اسلامی و ملی، تغییر و تحولی مبتنی بر روش‌های نوین علمی و تکنولوژی در کتاب‌های درسی به‌وجود آورد.

در این راستا انتشارات گویش نو افتخار تألیف و آماده‌سازی تعدادی از این کتاب‌ها را بر عهده داشته و با همراهی استادان کوشا و نظارت دقیق و ارشادی کمیسیون‌های تخصصی و ورزیده دفتر تألیف و برنامه‌ریزی این وظیفه‌ی خطیر را به انجام رسانده است.

در پایان ضمن قدردانی از زحمات مولفان عزیز، خوشحال می‌شویم که مدرسان محترم و دانش پژوهان کوشا با ارائه پیشنهادها و انتقادات سازنده خود، ما را در غنا بخشیدن این متون و بالا بردن کیفیت چاپ‌های بعدی یاری نمایند.

Email: gooyesheno@yahoo.com

www.bookgno.ir

انتشارات گویش نو

مقدمه

کتاب کارگاه هنر ۱، برای تکمیل مراحل شناخت و کسب دانش در زمینه الفبای هنرهای تجسمی تهیه شده است. هنرجویان آنچه را که در مبانی هنرهای تجسمی آموخته با دانش افزوده این کتاب همراه نمایند و با خلاقیت خود شروع به کسب تجربه و خلق آثار هنری نمایند.

هنرجویان باید با مفاهیمی چون، الهاماتی که هنرمندان گذشته و معاصر از طبیعت و هستی داشته‌اند و آنها را به آثار هنری تبدیل کرده‌اند و روش‌های هنری را در نقد و توصیف آنها به کار بگیرند تا در آثارشان بیان هنری شکل بگیرد و بتوانند با زبان تصویر پیامی را به دیگران برسانند. آنچه هنرجویان باید خیلی توجه نمایند مطالعه طبیعت و در نتیجه تفکر در هستی است و درک حاصل را با تجارب خود ادغام کرده و حاصل را در آثار تجسمی خود به نمایش بگذارند.

در این کارگاه هنرجویان نه تنها با اصول و قواعد دیدن آشنا می‌شوند بلکه باید بتوانند آثار همدیگر را نقد نمایند یعنی اثر هنری را به عناصر سازنده تجزیه و تحلیل نمایند و با ترکیب اصول و قواعد به آثار جدیدی برسند. در این مسیر دو طرفه طراحی ذهنی و عینی را توسعه دهند.

سخنی با هنرآموزان محترم:

کتاب حاضر سعی دارد تا در فرایند آموزش، هنرجویان را برای رسیدن به پاسخ سؤالات مطرح شده زیر هدایت نماید.

آیا اشیاء و پدیده‌های طبیعی پیرامون ما آثار هنری محسوب می‌شوند؟
هر چیزی که ما می‌خواهیم می‌تواند هنر باشد یا هنر اصطلاحی برای اشیاء با هویتی ویژه است؟
قبل از طبقه‌بندی چیزهایی به عنوان هنر، چه شرایطی برای ایجاد و ظهور هنر نیاز است؟
آیا کارهایی که از دوران پیش از تاریخ یافت شده‌اند ارزش زیبایی‌شناسی دارند؟ آثار سنتی چگونه؟ آیا زیبایی‌شناسی در دوره‌ها و فرهنگ‌های مختلف یکسان است؟
بیان هنری آثار چه تأثیری بر روی خیال و ذهن هنرمندان دارد؟ آیا فقط آثار هنری تاریخی و قدمت‌دار تأثیرگذار مؤثر هستند؟
هنر چه خدمتی به فرد یا جامعه می‌کند؟
چه تفاوتی بین هنر و علوم دیگر وجود دارد؟ دیدگاه هنرمندان و دانشمندان چه تفاوت‌هایی با هم دارند؟
چگونه با هنر ارتباط برقرار کنیم؟ مهارت‌ها و دانش هنری را چگونه گسترش دهیم؟

کتاب کارگاه هنر (۱) و (۲) با در نظر گرفتن رویکردهای فعال آموزشی تجدید نظر و تألیف مجدد گردیده است. با توجه به درخواست‌های هنرآموزان و بازخورد آموزشی آن در دوره چند ساله و نشست تخصصی با متخصصین امر و هنرآموزان خبره، مشکلات و کاستی‌های کتاب کارگاه هنر (۱) و (۲) بررسی شد و از آنجا که نیاز آن‌ها ساختار جدیدی را می‌طلبید، این کتاب، با ساختار حاضر تألیف و در چرخه آموزش قرار گرفت. در کتاب جدید ساختار هر درس با توجه به موارد زیر برنامه‌ریزی شده است: